

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра країнознавства та туризму

Заступник декана з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО

« 28 » 08 2025 року

галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
спеціальність	С6 «Географія та регіональні студії»
освітній рівень	магістр
освітня програма	«Африканістика»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2025/2026
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Брайчевський Юліан Сергійович, кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри країнознавства та туризму

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
підпис
ПШБ

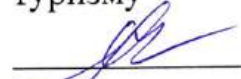
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
підпис ПІБ

Розробник(и):

Брайчевський Юліан Сергійович, кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри країнознавства та туризму

 проф. Ольга ЛЮБИЦЕВА

Протокол № 19 від «24» 06 2025р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 7 від «27» 08 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Наталія КОРОГОДА

«27» 08 2025р.

ВСТУП

Дисципліна «Методи аналізу в регіональних та країнознавчих дослідженнях» викладається здобувачам освітнього ступеня рівня «магістр» денної форми навчання як обов'язковий освітній компонент ОП «Африканістика» спеціальності С6 «Географія та регіональні студії» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» у обсязі 6 кредитів ECTS. Викладання ведеться українською мовою. Форма заключного контролю - іспит.

Дисципліну присвячено вивченню методологічних та методичних принципів організації дослідницького процесу у сфері регіональних та країнознавчих досліджень. Вона покликана сформувати у здобувачів освіти загальні знання та прикладні навички проведення наукових досліджень, удосконалити уявлення про логіку, принципи та підходи сучасного наукового пошуку у суспільствознавчих науках, а також поглиблено розглянути методичну базу комплексних регіональних студій, у т.ч. зарубіжних країн з фокусом на вивченні соціально-економічних, політичних та територіально-екологічних систем та просторових відношень

Метою дисципліни є ознайомити здобувачів із науковими методами суспільної географії та суміжних наук, передусім соціології, а також сформувати уявлення про сучасні методологічні та методичні тренди у географії та регіональних студіях, сформувати навички кількісного та якісного аналізу, побудови елементарних картографічних моделей. Опанування дисципліни має сприяти формуванню інтегральної компетентності освітньої програми «Африканістика» - здатність розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у сфері державного, регіонального та міського управління, просторового планування, міжнародного співробітництва та громадянського суспільства, бізнесу, консалтингу, аналітики та аутсорсингу у проєктно-пошуковій, науково-дослідній, природоохоронній діяльності з використанням теоретичної бази та методичного апарату географії та

регіональних студій, поглиблених знань та розуміння соціально-політичного, економічного та природно-екологічного контексту Африканського регіону.

Попередні вимоги для успішного опанування курсу «Методи країнознавчих та політико-географічних досліджень» включають володіння елементарними уявленнями та навичками щодо мети, зміст та особливостей організації навчально-аналітичної роботи та базові уявлення про методи у суспільствознавчих та просторових дисциплінах.

Завданням дисципліни «Методи країнознавчих та політико-географічних досліджень» є сформулювати у здобувачів загальні та фахові (спеціальні) компетенції, передбачені освітньою програмою «Африканістика», зокрема:

ЗК 03. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК 06. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні

ЗК 08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

СК 02. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів у сфері географії, регіональних студій та дотичних міждисциплінарних напрямках

СК 05. Здатність використовувати методи географічних досліджень, аналізу та моделювання із застосуванням ГІС-технологій, просторової аналітики та географічного прогнозування для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем регіонального та міського розвитку, природокористування, просторового планування

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	Міждисциплінарні зв'язки суспільної географії і пов'язані із цим особливості методики досліджень	Лекція	Контрольна робота, іспит	5%
1.2.	Взаємозв'язок географічних та соціологічних методів у регіональних та країнознавчих дослідженнях	Лекція	Контрольна робота, іспит	5%

1.3.	Особливості збору та організації даних для країнознавчих та політико-географічних досліджень	Лекція / практичні роботи	Контрольна робота, практичні роботи, іспит	6%
1.4.	Методи якісного аналізу та особливості їх застосування	Лекція / практичні роботи		6%
1.5.	Методи кількісного аналізу та особливості їх застосування	Лекція / практичні роботи		6%
1.6.	Принципи та методи картографічної візуалізації у регіональних та країнознавчих дослідженнях	Лекція / практичні роботи		6%
1.7.	Можливості та обмеження застосування окремих методів досліджень	Лекція / практичні роботи		6%
2.1.	Оволодіти базовими навичками пошуку та збору текстових, аудіо- та відео матеріалів для потреб регіональних досліджень (якісного аналізу)	Лекція / практичні роботи	Контрольна робота, практичні роботи, іспит	10%
2.2.	Оволодіти базовими навичками пошуку та збору регіональної статистики	Лекція / практичні роботи		10%
2.3.	Вміти виявляти та описувати тренди соціального та економічного розвитку спираючись на кількісні та якісні дані	Лекція / практичні роботи		10%
2.4.	Вміти виявляти та статистично тестувати чинники суспільно-географічних процесів	Практичні роботи		10%
2.5.	Вміти будувати картографічні моделі країнознавчого та політико-географічного змісту.			10%
3.1.	Вміти комунікувати результати власних досліджень аудиторії, реагувати на конструктивну критику колег	Лекції, практичні роботи	Практичні роботи, іспит	5%
4.1.	Вміти приймати автономні і відповідальні рішення щодо особливостей планування та проведення аналітичної роботи	Практичні роботи	Практичні роботи, іспити	5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)														
ПРН 3. Вміти релевантно застосовувати методи географічних та суміжних наук, аналізу та моделювання із застосуванням ГІС-технологій, просторової аналітики та географічного прогнозування для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем географічних та	+	+	+	+	+	+	+			+	+			

Підсумкове оцінювання:

відбувається у формі іспиту наприкінці семестру. Максимально можлива кількість балів під час іспиту становить 40.

Загалом формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), що введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року

7.3. Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	Практичні	Самостійна робота
Частина 1. Загальний огляд та методи якісного аналізу				
1	Тема 1. Особливості методології регіональних та країнознавчих досліджень	2		4
2	Тема 2. Джерельна база регіональних та країнознавчих досліджень (Африканських студій)	2		6
3	Тема 3. Методи якісного аналізу регіональних студіях	2		10
4	Тема 4. Польові, у т.ч. етнографічні спостереження	2		10
5	Тема 5. Експертні опитування та глибинні інтерв'ю	2	4	10
6	Тема 6. Аналіз текстів та побудова обґрунтованої теорії	2	4	10
Частина 2 Методи кількісного аналізу				
7	Тема 7. Методи кількісного аналізу: загальний огляд. Базові статистичні поняття	2		4
8	Тема 8. Статистичне забезпечення африканських студій	2	4	6
9	Тема 9. Статистичний аналіз соціально-економічних трендів	2	4	10
10	Тема 10. Методи перевірки причинно-наслідкових гіпотез: кореляційний та регресійний аналіз	2	4	20
11	Тема 11. Методи групування: факторний аналіз	2	2	10
12	Тема 12. Метод кластерного аналізу	2	2	
Частина 3. Методи картографічної візуалізації				
13	Тема 13. Основні прийоми побудови картосхем у регіональних та країнознавчих дослідженнях	2		10
14	Тема 14. Картографічна візуалізації просторової статистики	2	4	12
	ВСЬОГО	28	28	122

Загальний обсяг - 180 годин

У тому числі:

Лекції - **28** годин

Практичні – **28** годин

Консультації - **2** години

Самостійна робота – **122** годин

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Брайчевський, Ю. С. Використання методу регресійного аналізу у суспільно-географічних дослідженнях на прикладі вивчення електоральної поведінки. *Економічна та соціальна географія*, 2014, 2: 66-72.
2. Брайчевський, Ю. С. Факторний аналіз у дослідженнях з географії зовнішньої торгівлі. *Географія та туризм*, 2010, 5: 58-65
3. Мезенцев, К. В. Методи дослідження в суспільній географії: традиції і новації. *Економічна та соціальна географія*, 2013, 1: 32-42.
4. Шпігельгальтер, Д. (2023) Мистецтво статистики: прийняття аргументованих рішень на підставі даних. Пер. з англ. Н.Лавської. Київ: КМ-Букс, 384 с.
5. Clifford, N., Cope, M., Gillespie, T., & French, S. (Eds.). (2016). *Key methods in geography*. Sage.
6. Flowerdew R., Martin, L.D. *Methods In Human Geography: A Guide For Students Doing A Research Project*. –Pearson Prentice Hall, 2005. – 366 p.
7. Gomez, B., Johnes, J.P. (eds) *Research Methods in Geography*. Wiley-Blackwell. – 2010. – 480 p.
8. Montello, D. R., & Sutton, P. (2012). *An introduction to scientific research methods in geography and environmental studies*.
9. Rogerson, P. A. (2020). *Statistical methods for geography: a student's guide*. SAGE Publications Ltd.
10. Schutt, R. K. (2018). *Investigating the social world: The process and practice of research*. Sage publications.

Додаткова:

1. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії. – К.: Вища школа, 1996. – 231 с.
2. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін.; за ред. Б. П. Яценка. — К.: Либідь, 2007 – 255с.
3. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: Навч. Посібник. – Одеса: Астропринт, 2001. – 560 с.
4. Яценко Б.П., Кінтенко В.К. Країнознавство: основи теорії. – К.: Либідь, 2009. – 312 с.
5. De Blij, H.J., Murphy, A.B., Fouberg, E.H. *Human Geography. Place, Space and Culture*. – Hoboken, NJ, 2007
6. Kabacoff, R. I. (2022). *R in action: data analysis and graphics with R and Tidyverse*. Simon and Schuster
7. Nyamnjoh, F. B. (2024). 3 African Cultural Studies, Cultural Studies in Africa: How to Make a Useful Difference. In *An Anthology of African Cultural Studies, Volume I* (pp. 54-68). Routledge.
8. QGIS Tutorials and Tips. - <https://www.qgistutorials.com/en/>
9. Schwartz-Shea, P., & Yanow, D. (2013). *Interpretive research design: Concepts and processes*. Routledge.
10. Zeleza, P. T. (2006). The disciplinary, interdisciplinary and global dimensions of African studies. *International Journal of African Renaissance Studies*, 1(2), 195-220.

Додаткові ресурси:

1. Abrahamsen, R. (2003). African studies and the postcolonial challenge. *African affairs*, 102(407), 189-210.
2. IMF Data. International Monetary Fund. – <https://www.imf.org/en/data>
3. Statistics. African Development Bank Group. – <https://www.afdb.org/en/knowledge/statistics>

4. The most comprehensive dataset of African governance. Mo Ibrahim Foundation. – https://iiag.online/?gad_campaignid=23336763543&gad_source=1&gclid=CjwKCAjwkaXUBhASEiwAZI3ds-yUxhVSOk4_HFE-0ns9zlRJWWIYg7Gb1Ds-oBuLP2ZTleu2e8dYRBoCguYQAvD_BwE
5. United Nations Conference on Trade and Development – <http://unctad.org/en/Pages/Home.aspx>
6. UN COMTRADE. International Merchandise Trade Statistics – <http://comtrade.un.org/>
7. World Bank Open Data. World Bank Group. – <https://data.worldbank.org/>